

ryhmäpäälikkö Marko Järvinen
Luontoratkaisut, Meriluonto

27.06.2025

Julkinen

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo
kirjaamo_tem@gov.fi

SYKE/2025/1168-1

Viite VN/15881/2025
Asia Lausuntopyyntö 23.5.2025: Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista

Syken lausunto koskien viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua koskien SOVA-prosessin alkamisesta tiedottamista ja kuulemista arviointisuunnitelmasta.

Lausuttavana oleva materiaali SOVA-prosessin alkamisesta tiedottamista ja kuulemista arviointisuunnitelmasta on yleisesti ottaen huolellisesti laadittu. Asiat on kuvattu yleisellä, mutta pääosin riittävän yksityiskohtaisella tasolla. Syke haluaa lausua seuraavista seikoista:

Kappaleessa 3.2.4 (Tuotanto ja ylläpito) olisi syytä huomioida myös puiston "taakse" jäävä tuuleton alue ja sen myötä syntyvät vaikutukset virtauksiin.

Sivulla 20 todetaan (lihavoinnit Syken tekemiä): "Merituulivoiman tuotantoalueella laivaliikennettä ei normaalioloissa ole, mutta hätätilanteessa laivat voivat navigoida voimaloiden välissä. Merituulivoima myös estää troolaamisen tuotantoalueella, ja pohjatroulauksen osalta kaapelikäytävien kohdalla. Kala- ja pohjaeläimistölle tuotantoalue muodostaa käytännössä alueen, jolla ne ovat suojassa troolikalastukselta. Error! Bookmark not defined. **Pohjatroulauksen loputtua voi sedimentin liukeneminen vesipatsaaseen tuotantoalueella vähentyä aikaisempaan nähden.**" Syke muistuttaa, että Suomessa tai

sen lähialueilla ei harjoiteta varsinaista pohjatroolausta. Pelagisten lajien kaupallisessa kalastuksessa trooli ulottuu lähelle pohjaa, mutta sitä ei ole tarkoitus vetää pohjaa koskettaen. Kalastuslaissa (379/2015) ei nimenomaisesti kielletä pohjatroolausta, mutta käytännössä se on kiellettyä, koska pykälän 46 § (Kielletyt kalastustavat, pyyntimenetelmät ja kalastusvälineet) 1 mom. 9. kohdassa sanotaan: ”9) muut pyydykset ja laitteet sekä kalastustavat, jotka tarpeettomasti vahingoittavat tai tappavat kaloja taikka vaarantavat kalakannan säilymistä tai **ovat haitallisia luonnon monimuotoisuudelle.**” Syke huomauttaa lisäksi tässä yhteydessä (sivu 22), että vaikka pohjatroolausta ei juurikaan Pohjanlahdella esiinny, jos rakenteet poistetaan merenkulun mahdollistavalle syvyydelle, vaikutusta syntyy myös pelagisten lajien (silakka, kilohaili) troolaukselle.

Lausunnon piiriin kuuluvat sähkönsiirtoyhteydet maalle. Ne käsitellään tekstissä melko ylimalkaisesti. On todennäköistä, että Selkämerellä ei voida välttää sähkönsiirtokaapeleiden sijoittumisesta kansallispuiston vesille, johtuen Selkämeren kansallispuiston sijainnista. Syke on toimittanut ympäristöministeriölle koosteen olemassa olevan tiedon pohjalta, mutta lisää tietoa ja tulosten analyysiä ehdottomasti vielä tarvitaan. Kaapelireittien osalta todetaan sivulla 11: ”Käytävän linjauksessa voidaan huomioida luontoarvoja, mutta samalla linjan on oltava lähtökohtaisesti mahdollisimman suora.” Syke huomauttaa, että kaapelireittien valinnassa on tärkeä huomioida luontoarvot, sillä meriluonto voi olla korvaamatonta. Sivulla 14 tätä onkin sivuttu: ”tiettyjen elinympäristöjen pienipiirteisyys tai harvinaisuus voi tehdä niistä vaikeammin korvattavia”.

Kappaleessa 3.2.2 Esiselvitykset ja suunnittelu -vaiheessa (sivut 17-18) on tärkeä huomioida myös luontokartoitusten tarve. Nykyisellään tekstin painopiste on sedimentissä ja hyvin yleisellä tasolla on mainittu ”ympäristövaikutusten määrittäminen”. Esiselvitysten ja suunnittelun yhteydessä olisi syytä huomioida myös pohjaeläimet ja/tai matalien riuttojen videokartoitus. Esimerkiksi Ahvenanmaan etelänpuolen kartoituksissa on löytynyt yllättävän syvältä lajiesiintymiä. Lisäksi tarkentunut syvyystieto on näyttänyt, että matalia alueita on Selkämerellä luultua enemmän.

Syke huomauttaa, että esiselvitys ja suunnittelu- sekä muissa merituulivoiman elinkaaren vaiheissa ympäristöseurannalla on tärkeä rooli. Tietopuutteet on tärkeä tunnistaa ja tietoa täydentää. Tämä olisi syytä nostaa näkyvämmiin esille Esiselvitys ja suunnittelu -kappaleessa. Esimerkiksi ulkomerellä sijaitsevilta tuulivoima-alueilta on tällä hetkellä olemassa vähänlaisesti vedenalaistietoa. Ulkomeren tietopuutteita täydentämään on suunnitteilla hanke (ULMO, ULkoMerens kartoitusOhjelma). Toteutuessaan ULMO:n kautta tuotettava tieto on keskeistä talousvyöhykkeen hyödyntämisen kannalta. Seurantaan liittyen Syke toteaa vielä, että vaikka seuranta ja velvoitetarkkailut ovat osa YVA:a, SOVA:ssa voisi antaa suuntaviivat sille, miten toimitaan, jos seuranta osoittaa merkittäviä muutoksia meriympäristössä.

Syke ehdottaa, että kappaleen 3.2.2 (sivu 17) viimeistä lausetta muokataan lisäämällä siihen myös suorat vaikutukset (Syken ehdotus lihavoituna): ”Tämän työvaiheen päätökset ja ratkaisut vaikuttavat **suoraan ja** epäsuorasti kaikkiin muihin elinkaaren vaiheisiin.”

Luontovaikutusten merkittävyyden arvioinnista todetaan sivulla 14: ”Meriympäristön tapauksessa esimerkiksi tietyt eliölajit ovat muutokselle herkempiä kuin toiset, tiettyjen elinympäristöjen pienipiirteisyys tai harvinaisuus voi tehdä niistä vaikeammin korvattavia, ja tietyn luonnonvaran esiintyminen voi tehdä alueesta kansallisesti tärkeän jonkin

elinkeinon kannalta.” Tässä yhteydessä on myös huomioitava, että eliölaji -tasolla vaikutus meriluonnon avainlajiin voi heijastua muun ekosysteemin toimintaan.

Sivun 19 alussa sanotaan, että läjityksen pohjavaikutukset rakennusvaiheessa ovat väliaikaisia. Tämä voi olla tilanne, jos läjitysalue on huolellisesti valittu, mutta pohjavaikutukset voivat myös olla pysyviä, mikäli pohjan laatu tai syvyysuhteet muuttuvat läjityksen seurauksena. Siksi läjitysalueen valinnassa pohjan laatu ja pohjan topografia ovat myös tärkeitä huomioida. Nyt dokumentissa puhutaan vain haitta-aineista (sivu 17).

Lopuksi todettakoon, että lausuttavana olevassa dokumentissa esitetään skenaariot, mutta niihin ei myöhemmin tekstissä palata. Jää epäselväksi, mikä on skenaarioiden esittämisen tarkoitus ja mitä lisäarvoa eri skenaarioiden tarkastelu tuo tähän SOVA-dokumenttiin.

yksikön johtajan sijaisena
kehittämispäällikkö
Luontoratkaisut-yksikkö

Minna Pekkonen

ryhmäpäällikkö
Meriluonto-ryhmä

Marko Järvinen

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet:
tutkija Lauri Kuismanen, suunnittelija Jaakko Haapamäki, tutkija Meri Lappalainen,
erikoistutkija Louise Forsblom, erikoistutkija Henrik Nygård, ryhmäpäällikkö Marko Järvinen

Asiakirja: SYKE/2025/1168-2 Syken_lausunto_merituulivoima_SOVA_27.6.2025

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Minna Pekkonen, Suomen ympäristökeskus, luontoratkaisut
Marko Järvinen, Suomen ympäristökeskus, meriluonto

